

ОПТИМІЗАЦІЯ СТРУКТУРИ КАПІТАЛУ ЯК ЧИННИК ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Вінницький національний технічний університет

Анотація

Розглянуто значення оптимізації структури капіталу як одного з ключових чинників фінансової стійкості підприємства. Проаналізовано вплив співвідношення власного та позикового капіталу на рентабельність, ліквідність та фінансову незалежність компанії. Акцентовано на важливості систематичного перегляду структури капіталу з урахуванням галузевих, макроекономічних та циклічних факторів для забезпечення стабільного фінансового стану підприємства.

Ключові слова: структура капіталу, фінансова стійкість, фінансовий леверидж, ліквідність підприємства, оптимізація фінансів.

OPTIMIZATION OF CAPITAL STRUCTURE AS A FACTOR OF ENTERPRISE FINANCIAL STABILITY

Abstract

The article examines the significance of capital structure optimization as one of the key factors ensuring the financial stability of an enterprise. The impact of the ratio between equity and debt capital on profitability, liquidity, and financial independence of the company is analyzed. Emphasis is placed on the importance of systematically reviewing the capital structure, taking into account industry-specific, macroeconomic, and cyclical factors to maintain a stable financial condition of the enterprise.

Key words: capital structure, financial stability, financial leverage, enterprise liquidity, financial optimization.

Вступ

У сучасних зростання вартості фінансових ресурсів та посилення економічної конкуренції проблема забезпечення фінансової стійкості підприємств є досить актуальною. Одним із ключових чинників, що визначає рівень фінансової стійкості, є структура капіталу, яка відображає співвідношення власних і позикових джерел фінансування. Неєфективна структура капіталу може призвести до зростання фінансових ризиків, втрати платоспроможності та зниження інвестиційної привабливості підприємства. Водночас оптимізація структури капіталу дозволяє мінімізувати середньозважену вартість капіталу, забезпечити фінансову рівновагу та створити умови для сталого розвитку підприємства.

Результати дослідження

Фінансова стійкість у науковій економічній літературі розглядається як один із ключових показників фінансового стану підприємства, який забезпечує його платоспроможність, фінансову незалежність, здатність генерувати достатній рівень грошових потоків і витримувати несприятливі зовнішні та внутрішні умови діяльності [1]. Це означає, що фінансово стійке підприємство здатне своєчасно та в повному обсязі виконувати свої фінансові зобов'язання перед контрагентами, бюджетом і фінансовими установами, підтримувати необхідний рівень ліквідності активів для безперебійного здійснення операційної діяльності, а також зберігати фінансову рівновагу між доходами, витратами та джерелами фінансування у довгостроковому періоді, що забезпечує його адаптивність до змін зовнішнього середовища, стійкість до кризових впливів і передумови для стабільного розвитку.

Одним із ключових факторів, що безпосередньо впливає на рівень фінансової стійкості, є структура капіталу підприємства – це співвідношення власних і позикових джерел фінансування підприємства, котре визначає, яким чином фінансуються його активи та діяльність [2]. Адекватне поєднання власного та позикового капіталу є важливою умовою забезпечення стабільності фінансування діяльності підприємства, оскільки дозволяє

сформувати надійну фінансову базу для покриття поточних і стратегічних потреб, ефективно управляти фінансовими ризиками шляхом балансування між прибутковістю та рівнем боргового навантаження, а також оптимізувати фінансові результати компанії через зниження вартості капіталу, підвищення рентабельності та зміцнення фінансової стійкості у довгостроковій перспективі.

Оптимізація структури капіталу передбачає цілеспрямоване формування такого співвідношення власних і позикових джерел фінансування, яке дає змогу досягти мінімальної середньозваженої вартості капіталу за умови збереження прийняттого рівня фінансового ризику. У цьому контексті використання позикових коштів відіграє подвійне значення: з одного боку, залучення боргового капіталу в помірних обсягах дозволяє підвищити рентабельність власного капіталу за рахунок ефекту фінансового левериджу, а з іншого – надмірне боргове навантаження призводить до зростання фінансових ризиків, погіршення платоспроможності та ослаблення фінансової стійкості підприємства.

Раціонально сформована структура капіталу забезпечує баланс між власними та позиковими джерелами фінансування, що сприяє підвищенню рівня фінансової незалежності підприємства та підтриманню належної ліквідності. Зменшення загальної вартості фінансування за рахунок оптимального поєднання джерел капіталу позитивно впливає на фінансові результати та створює передумови для стабілізації фінансового стану підприємства, особливо в умовах нестабільності ринкового середовища. Практичні дослідження підтверджують, що підприємства з оптимізованою структурою капіталу демонструють вищу здатність до відновлення фінансової рівноваги та кращу адаптацію до кризових явищ.

Водночас ефективне управління структурою капіталу не може бути універсальним і потребує врахування низки факторів, зокрема галузевої специфіки, стадії життєвого циклу підприємства, умов доступу до фінансових ресурсів, динаміки процентних ставок і загальної макроекономічної ситуації. Систематичний аналіз та перегляд структури капіталу з урахуванням змін зовнішнього і внутрішнього середовища дозволяє підприємству своєчасно коригувати фінансову політику, зменшувати ймовірність фінансових ускладнень і забезпечувати збереження фінансової стійкості на всіх етапах його розвитку.

Висновки

Отже, оптимізація структури капіталу є одним із ключових інструментів забезпечення фінансової стійкості підприємства. Раціональне поєднання власних і позикових джерел фінансування сприяє зниженню вартості капіталу, підвищенню платоспроможності та мінімізації фінансових ризиків. Тому управління структурою капіталу повинно розглядатися як пріоритетний напрям фінансової політики підприємств у сучасних умовах господарювання, що забезпечує передумови для їх сталого розвитку та зростання ринкової вартості.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Сак Т.В., Шепелюк Н.П. Діагностика фінансової стійкості підприємства: методологія та практика застосування. Економічний журнал Одеського політехнічного університету. 2023. № 4 (26). С. 37-44. URL: <https://economics.net.ua/ejopu/2023/No4/37.pdf>. DOI: 10.15276/EJ.04.2023.5. DOI: 10.5281/zenodo.10371014.
2. Gratton P. Capital Structure: Definition, Types, Importance, and Examples. Investopedia, 2025. Updated March 07, 2025. URL: <https://www.investopedia.com/terms/c/capitalstructure.asp>.

Шевченко Тетяна Іванівна – здобувач I (бакалаврського) рівня вищої освіти кафедри фінансів та інноваційного менеджменту, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця, Україна.

Науковий керівник: **Віталій Володимирович Зянько** – доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри фінансів та інноваційного менеджменту, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця, Україна.

Shevchenko Tetyana – Bachelor's degree student, Department of Finance and Innovation Management, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, Ukraine.

Supervisor: **Zianko Vitalii** – Doctor of Economic Sciences, Professor, Head of the Department of Finance and Innovation Management, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, Ukraine.

